Vasárnap. 89. Szám. Augusztus 28-kán, 1859.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

Megjelenik e lap minden Szeredán, Pénteken és Vasárnap. Előfizetnetni minden cs. k. postahivatalnál, e lapok kiadó hivatalához czimzendő levelekben. Ára évnegyedre 3 ft 15 kr, félévre 6 ft 30 kr, évre 12 ft 60 kr uj pénzben. A lap szellemi ügyeit illető közlemények a szerkesztőséghez utasitandók.

SZERKESZTOI SZÁLLÁS: Az O-várban, Vizi-utcza, 231. szám alatt.

KIADO-HIVATAL: A Középutczában, STEIN könyvkereskedésében.

Hirdetések minden négy hasábos egy sor után 7 ujkrért közzététetnek; folytonos hirdetésektől illő pct elengedtetik. Mindenik hirdetésre 30 ujkr bélyegdij előre befizetendő. A lap anyagi ügyeit érdeklők n. m. előfizetés, hirdetések, reclamatiok sat. a kiadó-hivatalhoz utasitandók.

(D.) **Szemle.** Napoleon császár általános amnestiája a nap főkérdésévé vált. Nem a kegyelem ténye fontos ebben, mert hol egy államcsiny miatt az addigi jogterén állók lettek számüzöttekké, ott kegyelem ténye tulajdonképp nem is lehet, csak igazság és megbánás ténye, továbbá az amnestia általános kiterjesztésében jóval megelözte az orosz czár Napoleont, de a franczia császár amnestiája azért feltűnő, hogy elég erősnek érzi már magát arra, hogy politikai ellenségeinek feltárja az általa elfoglalt birodalmat.

Erre öt vagy az birhatta, hogy ezen perczben már Francziaország a dictátorsága czéljául vett nagyság küszöbét elérte kihatólag, s igy már benn fog az alkotmányos szabadság példányképe lenni nemsokára, mit ö talán nagy és oly fényes mértékben akar megadni, hogy legtulzottabb ellenségeit is kielégitse; vagy pedig az birhatta, mert bizik most teljesleg katonaságában s titkos rendőrségében, s érzi, hogy előtte a számüzöttek csak meghunyászkodott szerepet vihetnek, s mégis Európa nem lobbanthatja mindegyre szemére Cayennét sat.

Sokan azt hiszik, hogy az idö közeledik, midőn a mint megigérte a császár, müvét a teljes szabadsággal koronázza meg, de e czél elérésére éppen most egy óriás lépést akar tenni, melyre eddigi ellenségeit, a menekülteket is közremunkálni az amnestia által meghivja; mert feltűnik az, hogy a vontcsövü ágyuk szerfölött nagy számmal vannak megrendelve az illető müheIyekben.

Ezen nagyszerü erkölcsi s nemkevésbbé fontos hadi készülödésnek nyugaton, hasonló erkölcsi s hadi készülödés felel meg észak-keleten.

Oroszország reformra reformot alkalmaz, behozza a szóbeli perlekedést, felszabaditja a jobbágyokat, szabadabb mozgást hagy a sajtónak, Lengyelországot mindinkább megnyugtatni, kibékiteni törekszik.

Azonban mindezen lépések messze állanak azon lényegtől, melyből a népjog áll, mely mellett ugy a franczia mint az orosz lapok oly fényes frasisokkal szónokolnak; mert a népjog elve az, hogy a reformokat az illető nép hozza s főhatalma erősitse meg. Ettől pedig mind Orosz-, mind Francziaország távol áll még, s pedig a franczia császár Olaszországra nézve ezen jogot nagyrészben elismerte midőn védelmére fellépett, el Oroszország is, midőn nem ellenzi azon elvet, hogy az olasz herczegségek magokat constituálják. Kérdés: fogja-e ezen „nihil de nobis, sine nobis" elvet Francziaországra alkalmazni Napoleon? Ha ezt teendi, akkor ö e század legnagyobb embere, mert a forradalom anarchiájából erős, habár zsarnok kezekkel kiragadta Francziaországot, s tiz év hullámain át az alkotmányosság révpartjára vezette. És hogy ezt egy oly rendkivüli ember megteheti, nem látunk abban lehetlenséget. Egyébaránt midőn egy autocráta önkint tesz engedményeket, saját ösztönéből hoz reformokat, a nép háláját s tiszteletét természetesen kiérdemli, ha népe befolyása nélkül, s igy kegyelmileg adja is a szabadság tágasbitását, s igy a tett érdeméből mitse vonhatni le; csakhogy a franczia és orosz frasisoknak a „népek jogá"-ról ily esetben helyét nem látjuk, mert igy többet mondanak, mintsem tesznek.

A franczia amnestiára nézve ugy sejtjük, hogy az valamely nagyszerü európai lépés előpostája lehet. Napoleonnak ily titokszerü s rögtönös elhatározásai mindig nagy háttéri gondolatot rejtenek.

Napoleon az oroszszal kelet és nyugat sorsa felett a mint tudva van, egy titkos egyezményt kötött. Napoleon most nyugatot felbolygatta. Olaszország fegyverben áll, Németországban feltünő nagy izgalom foly, és ezen nagyfontosságu perczben az orosz journalistika, merészen a mint még Miklós czár alatt sem történt, kimondja, hogy a török hordát meg kell semmisiteni, hogy Európában a népek jogait meg kell adni sat. De lássuk magát a nyilatkozatot.

Bécsi lapok, *) jelesen az „Ost. Deutsche. Post" és „Fortschritt" a „Russ. Invalide" egy czikkét hozzák, mely egy congressus szükségességét mutatja ki, melynek feladata a mint e lap irja, nemcsak az olasz kérdést hozni rendbe, de egyszersmind az összes német, a német-dán és a keleti kérdéseket is. A czikk oly élesen oly leplezetlenül beszél, hogy abból csak következö általánosb helyet veszik át a bécsi lapok. Vannak népjogok — igy ir az „Invalide" — s most és soha sem eshetik milliók sorsa egyesek önhasznának áldozatául. Ezen igazság s ennek elismerésével a nemzeti mozgalom már 1813-ban vette kezdetét. Akkor Európa I. Sándor sassai alatt visszavivta szabadságát, de a bécsi congressus nem akart a történelemből okulni. Az visszavitte a dolgokat 1792-re, az uj eszmék, a nemzetiségi szellem és az emberiségi mozgalmakon át, melyek által egyedül szabadulhattak meg a birodalmak, visszament az hűbériség napirendjére, az absolutismus és obscurantismusra, és Európa a diplomaták elvakulását drágán fizette meg. Ezen elvakulás, ezen önfeledés, ez a nép és nemzeti jogok tiszteletlensége 1830-ban és 48-ban meghozta eredményét. Egy csoda szabaditotta meg Európát a forradalom özönvizétől. Most a világtörténelmet ismét a bécsi congressusra akarják visszavinni. Az többé nem megy. Körülmények és emberek változtak. A kétségbeesés makacsságával küzdenek most egy már lehetetlenné vált rendszerért s annak uralmáért Olaszországban. Európa közbe lépvén, a békét megóvta, de a villafrancai békével még nincs az ügy bevégezve; még van nehány millió ember, kiknek sorsát a fegyver hatalma határozandja el, hogy ezen békehatározattal kibéküljenek. A hadfolytató hatalmak letették a fegyvert, de Európa java s nyugalma kivánja, hogy a békeokmány minden pontját elfogadják, azon népek is, kik felett békültek. Olaszország helyzete közelhatározás megkisértését követeli. Ha a visszavonás régi magvai megmaradnak, ha a nép kivánatai teljesitetlen hagyatnak, a béke mi gyümölcsöt sem hoz, s a véres jelenetek megfognak ujjulni. Egy congressus mellözhetetlen, és pedig oly congressus, mely egész Európa helyzetét tárgyalás alá vegye, mert nemcsak az olasz kérdés fenyeget veszélylyel, de a német kérdés is. A szövetségi alkotmányt reformálni kell, az egységre törekvés ismét figyelmet von magára ugy, mint 1848-ban, s egy forradalom felidézésével fenyeget. Ideje, hogy ezen német uralkodói szövetség épületébe reformok hozassanak be, hogy az egy népszövetséggé alakuljon át. A Dánia és német herczegségek közti viszálynak is egy európai congressus által mindenkorra el kell döntetnie, s a mi természetes és igen fontos Törökországgal is végre már egyszer végezni kell. Egy szomoru tapasztalat mutatja, hogy minden remény meghiusult, mely ezen biroda_

*) Utóbb minden magyar politikai lap.

KIRÁNDULÁS BRUSZÁBA,

báró **Orbán Balázs**-tól.
(Folytatás.)

Firuz aga parancsnoksága alatt egy jenicser őrizetet azon utasitással, hogy minden hajót feltartóztassan s átmeneti adót fizessen, hagyván a várba, Mohamed szultán augustus végén 856-ban (1452) Adrianápolyba ment; a Peloponesusban uralkodó despotákat, a császár testvéreit megakadályozandó, hogy segélyt ne küldhessenek; a Begler beyt Taruk khánt két fiával, Oszmánnal és Akhmeddel Peloponesusba küldötte, kik ott mindent feldúltak. Egy Akhmed által vezetett csapatot ugyan megsemmisitettek a görögök Leontari közelében, s magát Akhmedet is elfogták, de ezen kis elöny nem akadályozhatá meg Peloponesusnak egészbeni feldúlását s kizsákmánylását, s mig Taruk khán Peloponesust néma sirrá tette, addig a szultán Byzáncz meghóditásához tette nagyszerü készületeit, ezen eszme foglalta el egész lényét, egész éjeket töltött álmatlanul s maga készíté el a város ostromának tervét, s midőn az Orbán (egy magyar) által öntött óriási ostrom ágyu (a legnagyobb minden ismert ágyuk között) mely 12 mázsás kö golyót lött — elkészült — s a nagy innepélyességgel tett próbalövés sikerült, a szultán megindult 160,000-nél többet számláló hadsergével Byzáncz ellen s dcsumadi hó 1-én 857-ben (1453 máj. 29-kén) az annak falaira felütött oszmánlik zászlója kaczérkodott a bruszai havasokról lengedező zephirrel, s Mohamed el-Fathi belépvén Constantin elhagyott palotájába, mondá: A pók bekötötte hálóival Caesar palotáját, s Efrasiáb ivei alatt a bagoly hallatja az éjnek szomoru dallamát.

Constantin városa hösies védelem után elesett s az utolsó görög császárnak feje Bruszára küldetett mint győzelmi hirnök, s Olymp sziklái ujból viszhangoztak a győzelmi öröm lármájától.

A szultánok székhelye áttétetett Isztanbolba, átözönlött ide Ázsiából minden kincs és gazdagság, s Brusza elveszté jelentöségét, melylyel eddig birt, de azért a muszulmánok előtt igen tiszteletben álló város maradt, mint oly hely, hol legnagyobb s legtiszteltebb padihsáik s szentjeik hamvai nyugosznak.

S Brusza még sokszor fordul elö a török történetben, minden ázsiai lázadás törekvési pontja Brusza volt, mintha Oszmán városának elfoglalása szentesitette volna vállalatukat, igy például: I. Mohamed Gebiszán 1481-ben máj. 3-kán meghalván, a nagyvezér Nishámi Mohamed ezt titokban tartotta a sergek előtt, a szultán holtteste szekeren visszavitetett a fővárosba, azon ürügy alatt, hogy beteg és a fürdöket használandó tér vissza. Megérkezvén a fővárosba, futárokat inditott Mohamed mindkét fiához, Bajazedhez az amasiai kormányzóhoz s Dcsemhez, ki karamaniai kormányzó volt, hogy pedig a Gebiszán lévö sereg vissza ne térhessen, a hajókat és kaikokat mind lefoglalta. A janicserek erröl értesülve fellázadnak, Pendiken nehány hajót lefoglalnak, azokon átjönek a fövárosba, a zsidók és gazdagok házait kirabolják, s a fővezért N. Mohamedet agyonverik (Nishami Mohamed volt az első fővezér, ki a janicserek dühének áldozatul esett, ö kezdette meg ezen utódjaira oly gyászos példát) Bajazed nyolcz napi sebes lovaglás után megérkezvén, miután a jenicserek feltételeit (a város kirablásának, a fövezér leölésének elengedését s gazdag ajándékok kiosztását) betöltvén, szultánnak kiáltatott ki, s atyját nagy pompával, koporsóját országnagygyaival ö maga is vivén, eltemette.

Ezalatt Dcsem, ki eddig Karamaniában a tudományok és költészetnek élt, hamarjában serget gyüjtvén, Bruszáig nyomult elö, Ajáz pashát küldötte Bajazed nehány ezer jenicserrel elébe. Brusza mindkettö elött bezárta kapuit, Dcsem megütközött Ajázzal, s sergeit megsemmisitvén, Brusza kinyitá kapuit a győzelmes Dcsem elött, szultánnak kikiáltatott s a sikket és khutbet 18 napig gyakorolta; Bajazed személyesen vezette sergeit Dcsem ellen, ki jöttének hirére Szeldcsuk Khatum szultánát (I. Mohamed leánya) s három tudóst Ajáz Mollát, Shukrallaht és Hamidcselebit küldötte Bajazedhez, ajánlván neki, hogy osztanák meg a hatalmat, de Bajazed egy arab verssel felelt: „Hogy az uralkodók között nincsen rokonság." Dcsem a jenisheri téren ütközött meg testvérével, s udvarnoka Jakub beytől elárultatván, elveszté a csatát, s ö maga is sebesülten alig menekülhetett. Miután az Ermeni szorosba a turkománoktól kiraboltatott, hét napi sebes lovaglás után megérkezett Koniába s onnan anyja és családjával együtt Egyiptomba menekült, hol szultán Melek-Eshref-Kaitbai nagy pompával fogadta s atyailag átölelte.

Dcsem Mekka és Medinábai zarándokolása után az ezalatt fellázadt karamaniai kormányzó Kaszim bey által meghivatván, Alepoba ment, s onnan az elejébe jövö Kaszim beyjel Koniáig nyomult elöre, Akmed pashát megverte, Koniát ostromolta, de Bajazed serge jöttének hirére Dcsem serge szétfutott, s maga pedig európai Törökországba akarván átszálni, miután elölegesen követe által értekeződött, átszállt Rhodusba, hol igen nagy pompával fogadtatott, a nagy mester az egész chapiterrel elejébe ment s gazdag szönyegekkel bevont utczákon vezették a számára rendelt palotába. Vadászat, lovagi játékokkal mulatták a menekültet, s egyezményre léptek Dcsemmel, hogy midőn trónra lépend, birodalmának minden kikötöje nyitva leend a rend hajói elött, hogy minden évben 300 keresztény foglyot váltság nélkül szabadon bocsátand, s hogy évenkint 150 ezer aranyat fizetend kárpótlásul a rendnek; de ezalatt megjelentek Bajazed követei, s 40,000 arany évi tartás bért igértek a rendnek, ha Dcsemet fogva tartják, s ezt bizonyosabbnak látván mint a Dcsem trónra léptekor élvezendö elönyt, a menekült szultánt azon ürügy alatt, hogy európai Törökhonba átszállitandják, egy hajóra tették, átszállitották Nizzába, hová 1482. okt. 16-kán érkezett meg; itt négy hónapig tartatott vissza, azon ürügy alatt, hogy a franczia királytól országán átutazhatási engedélyt kell nyerni, itt mulatását a költészetnek szentelte Dcsem, s Nizza bájos vidékét énekelte meg költöi magasztaltsággal. Innen Chambergbe vitetett s onnan más váraiba a rendnek. Mindeddig kiméletesen bántak vele, de midőn Dcsem két átöltözködött emberét küldötte Mátyás királyhoz (Hunyadi Mátyás) s midőn Huszeim bey (Bajazed követe) nemcsak az évi tartásbért (40,000 aranyat), hanem még ezen felül a Sz. János (a rend védnökének) fejét, kezét (melyet Byzáncz bevételekor Sz. Mohamed a Petrion kolostorból kincstárába vitetett) a keresztre feszitésnél használt szivacsot és lándzsát elküldötte ajándékba, ezen ajándékra érzékeny nagymester rendeletéből Dcsem kíséretétöl (mely 29 személyből állott) erőszakkal elválasztatott, Lepuyba s onnan Sasengebe szállittatott (itt Philipine Hellenneli szerelmi levelek váltásával könnyité fogsága kinait) s azután várról-várra hurczoltatván, végre egy 7 emeletes, e czélra épitett magas toronyba záratott s ott raboskodott több évekig. Ezalatt a pápával, a franczia királylyal, a magyar királylyal alkudozott az álnok Aubusson (a rhodusi nagymester), hogy Dcsemet egy szultán Bajazed elleni háborura használják fel, s nemcsak a Bajazed fizette 40,000 aranyat, hanem Dcsem Egyiptomba lévö anyjától is nagy összegeket csalt ki azon ürügy alatt, hogy fiának átszállitására hajókat épittessen, Dcsem pecsétjét ellopta s azzal pecsételt leveleket irt anyjához, franczia s magyar királyokhoz, melyekben a lovagok kegyes bánmódjáért hálálkodik sat. (Folytatjuk.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

lom ujjászületésében s társadalmi megjobbulásában helyeztetett, a beteg ember még kétségbeejtőbb állapotra jutott mint minőben eddig volt, s ezen birodalom fennállása itt a kereszténység várában lehetetlenné vált s időszakonkint ujból Erisz almája lesz az európai hatalmaknak közt. Ennek a török csordának véget kell vetni, mely négy század óta a keresztények haszonlesését s viszályát arra használta, hogy tiz millió keresztény felett zsarnokoskodjék.“

Ha az orosz udvari lap fennebbi czikkén átömlő hangulatot fontolóra vesszük, a távolabbra ható háttéri gondolatokat kiríni látjuk abból. A lapok böven hoztak értesitést egy orosz és franczia titkos szövetségről, melynek alapján a két hatalmas uralkodó magának szabad kezet engedett illetőleg keleten, és illetőleg nyugaton. Napoleon az orosz hatalomnak Poroszország és a német szövetség irányában gyakorolt nyomása mellett az olasz kérdést élére állitá, Lombardiát Ausztriától elszakitá, s most sikerül neki elnézetni Európával, hogy jelenleg Garibáldi alatt 40,000 nemzeti harczos áll fegyverben, mialatt Szárdinia is sürgetően fegyverkezik, és e perczben az orosz udvari lap a megsemmisitő pálczát akarja eltörni Törökörszág felett; felbolygatni akarja a dán-schleswigholsteini kérdést, mely az orosz uralkodót oly igen érdekli. E nagyszerü eszmeharcz az európai diplomatiát vagy egy minden felbolygató congressus, vagy egy nyugaton, keleten összekapcsolt nagy mozgalom alternativájaival fenyegeti.

Ugy látszik a „Russ. Inv.“ egy ujabb nyilatkozatából, hogy ezen lap magatartásaért a kormánytól legközelebbről megszólitásnak s most korlátozásnak van kitéve. Nagy hangja azonban éppen ugy figyelmet érdemel, s következtetésekre jogosit kelet válságos jövőjéről.

(G.) **A posta-ügy a birodalomban.** A közlekedés e fontos ága évről évre roppant fejlődésnek indult, a mit a birodalom miveltségi előhaladásán kivül leginkább az 1851-ben életbeléptetett levélbér leszállitásnak kell tulajdonitni. A mondott évben az összes bevétel 8,422,000, a kiadás 8,274,000, a tiszta haszon pedig 147,000 frt körül állt; mig 1858-ban a bevétel 11,304,000, a kiadás 9,533,000 frtot tett, a tiszta haszon tehát 1,711,000, ft volt, noha a kiadások minden évben szaporodnak a postaintézetek szaporitása, fölszerelése s javitása által. Ebből érthető azon körülmény, hogy például Erdélyben a mult év folytán a bevétel 283,109 frt levén, a kiadás 344,225 frtot, tehát 61,116 frttal kevesebbet tett, mint a bevétel. A legtöbb bevétel a levélküldemények után esik, mert ez a mult évben 5,646,000 frt körül járt, utána következnek a szekérposta szállitmányok 3,234,000 frttal, s az utazók szállitási dijai 1,449,000 frttal; a hirlapokból 499,000 frt jött be. A mi a levél forgalmat illeti, ez meglepő arányban emelkedik, mert mig 1855-ben 51, 1856-ban 54, 1857-ben 58 millió volt, 1858-ban 61 millióra emelkedett, tehát 4 év alatt 10 millióval szaporodott. A posta-reform előtti (1851.) évvel hasonlitva össze, e mennyiség csaknem kétszerte több az akkori levélforgalomnál. És az eredmény azon időben állt elő, midőn a telegraphihálózat is elboritá a birodalmat s a postának versenytársává lőn. Erdélyre nézve még érdekes megemlitni, hogy a mult évben az e czélra felhatalmazott 3 postahivatalnál postai utalvány alakjában 111,870 frtot adtak ki, s 264,907 frtot fizettek ki.

Cserhalomtáj, aug. 10. 1859. — Mint a harcz pártiakét a villafrancai béke, tájunk gazdaközönsége reményeit is nagy részben leperzselte e nyárszak szárazsága. Aratásaink lefolytak. Kalángyáink elegek. De a tiszta búza leginkább megpárlott, s innen kivált ősz gabonáink nem eresztősek. Tavaszbuza, árpa, és a zab még legjobban fizet. Hanem málénk nem lesz, közép termés se; mert a melyik legszebben mutat is a szárazság miatt nem szemzett. Szőlőink is nagyon jól mutattak, de az idejében levelezetteket leforázta a forró nap, s mely miatt a szőlőszem általában apró maradt, nem nőhette ki magát. De a mi a gazdát leginkább sujtja: nincs szénánk, s nem lesz sarjunk teljesleg; s a megpárlott szalma se fölétetésre való. És midőn egy felől szénát semmi áron nem lehet kapni, a gabonák ára egészen lehanyatlott. — Tiszta búza bécsi mérője 2 frt, elegy búza 1 frt 10 kr, rozs 84 kr, árpa 1 ft 26 kr, málé 1 ft 24 kr, krumpli 70 kr, egy font hus 10 kr, mind osztrák becsben Beszterczén. Különösen a vizhiány aggasztó a hegyek közti falvakban anynyira, hogy mértföldekre mennek hordokkal vizért a folyamokra és viszik itatni a marhákat. De aggálylyal néznek a legközelebbi jövő elibe a folyam parti lakosok is, mert a tocsák és patakok kiszáradván mértföldekről hozzák oda a kendert áztatni, melyek sokasága miatt a viz s általa a levegő megposvadván, kivesznek a vizek halai, s veszélyes járvány ronthat elő az élet nehéz terhét még neheziteni. Beszterczén már is fordult elő tepnap cholerai jelenség. Söt nagy a malom szükség is.

De mivel Beszterczére értünk, elmondom, hogy ott jelenleg a brassói német szintársaság Weber igazgató alatt julius eleje óta tartja előadásait kedvező sikerrel Weber igazgató és Hartig ur a jelesb férfi szereplők. A nők közül Hartigné asszony szereplései s Legerné assz. énekével tünnek inkább ki. Majd meglátjuk a Stifter (Bohassi) ur vendég szereplései sikerét, ki a mult este „a Vén bakancsos és fia a huszár“ magyar népszinműben mint Roka Mihály bakancsos fogott föllépni. Söt van Beszterczén fényképész is.

Lejártak Beszterczén az ágostai középtanoda ez iskolai évi vizsgálati is, és pedig a derék Budaker igazgató tanár dicséretére kellő sikerrel; kivévén a magyarnyelvtani előadásokat. De tán elég az is, hogy tanitják?!

r. l.

Ujdonságok.

— Figyelmeztetésül. Lapunk közelebbi számában egy hozzánk beküldött s az illető urnő aláirásával ellátott értesités alapján jogfelügyelő Sipos Sándor urról egy gyászjelentést adtunk közre. A mint itt illető helyről értesülünk, az egész levél a nyilvánosság nemes teréveli nemtelen visszaélésnek tünik fel, és hamisan koholt tudósitás, csalfa aláirással. Ha az ez ügyben elkezdett kinyomozás czélhoz vezet, nem mellőzzük el az éretlen és jellemtelen beküldö egyén nevét a nyilvános megvetésnek átadni; szivünkből örvendve azon, hogy a gyászhir nem valósult.

— A „Pesti Napló“-ból azon érdekes hirt olvassuk, hogy a magyar általános biztositó-társaság üzletének életbiztositási ágát tárgyazó munkálat feletti tanácskozások a magas kormánynál e napokban befejeztettek, s a megerősités legfelebb két hét alatt várható.

— Bukurestből az ottani ev. reform. lelkész Koos Ferencz derék hazánkfiától egy pár igen érdekes küldeményt kaptunk. Egyik egy egyházi ima és beszéd ezen czim alatt: „A temetőkert mint mennyország kapuja.“ A mint a szövegből kivehető, a könyörgést az ottani kisded ref. templomban mondá el a nagymunkásságu fiatal lelkész és onnan hallgatóival kiment a sirkertbe, melyet a bukuresti város elöljárósága adott a magyar protestánsoknak, a sirkertben egy gyep-szószék volt rendezve, s arról szónokolt a néphez. A szép felfogással irott beszédet kinyomatta ott, árát hiveinek szabad tetszésére bizta, s a jövedelmet a sirkert diszitésére forditja. Ezen sirkert adományozásáról annak idejében lapunk szólott, a beszentelés 1848. szept. 19-kén történt, s csak most kapván az akkor mondott beszédet, most emlithetjük meg ez érdekes esetet. A másik küldemény „A bukuresti ev. ref. magyar iskola fiu s leány növendékeinek közmegvizsgáltatásáróli értesités, mely ez év juliusa 31. és aug 1-jén tartatott az ev. ref. templomban. A leányok tanulmány tárgyai a vallás, szt. történelem, német nyelv, magyar, német, oláh olvasás, erkölcsi beszélyek, versek, számtan, irás, ének. A fiak tantárgyai: vallás, szenttörténet, magyar-, német-, oláh nyelvtan, magyar királyok története, általános földleirás, magyar szavalatok, számtan, magyar, német, oláh irás, ének. A tanulók összes létszáma 92. Tanitók: lelkész t. Koos Ferencz ur, rendes tanitó Kiss József, segédtanitók: Gyalai Sámuel és Domitresku Gligor urak.

— Más érdekes küldeményképp vettük a kecskeméti városi teljes alreáltanodáróli tudósitványt az 185⁸/₉-ki tanévre. Tartalmát egy alapos értekezés nyitja meg ezen czim alatt: „Gymnasiumokat állitsunk avagy reáltanodákat?“ ezt követi a tanoda történetének vázlata, továbbá a tanári kar, tantárgyak, heti tanórák száma, az előadott tantárgyak vázlata, kivonat az $185^4/_8$ és $185^8/_9$-ki jegyzőkönyvből, s végül a tanuló ifjuság névsora s félévi osztályzata.

— Egy párisi kereskedő ház egy bécsi háznak ezt telegraphoztatta volt: „Scholem ur minden órán megérkezhetik.“ A bécsi ház főnöke a feletti örömében, hogy Scholem ur érkezik, nyakraföre ment a börzére s a mennyi leszállt papirt csak vehetett, mind bevásárolta. Jó gsáftet is csinált; mert Scholem ur nem volt más mint a béke, Schalom vagy Scholem, héber szó, s azt jelenti, hogy: béke. Ezt persze a távirdai hivatalnok mint nem-zsidó, honnan is tudhatta volna.

— Adakozás. Az abrudbányai unitária ekklézsia számára adott: a kolozsvári unitár. ekkla. 21 ftot, mlts Pákei Lajos ur 10 ft 50 kr; t. Ürmösi Sámuel ur ivén: b. Bornemisza Ignácz ur 10 ft 50 kr; t. Demény József ur 1 ft 5 kr; t. Szentkirályi Gábor ur 1 ft 89 kr; Szemerjai István ur 1 ft 5 kr; Vég Sámuel ur 2 ft 10 kr; Vég József ur 1 frt 5 kr; Vas János ur 2 frt 10 kr; Pocsa Mihály 1 ft 5 kr; Ágh István ur 4 ft 20 kr; mlgs Kovács István ur 5 ft 25 kr; t. Török Péter ur 1 ft 5 kr; Kovács Áron ur 1 ft 5 kr; maga Ürmösi Sámuel ur 5 ft 25 kr; Oltmelléki esperesi helytartó Gálfalvi István ur környékéből küldött 21 ft 13 kr. (Folytatjuk.)

— Dézs, augusztus 13. Krémer Sámuel polgártársunknak ujonnan megnyitott gözmü malma e hó kezdetén adatott át a közforgalomnak. A mint az ember a városból kihalad a kolozsvári uton, már a távolból látszik emelkedni a sürün gomolygó sötét göz füst a kup alaku magas kéményből, közelebb érve, kerekek forgása, gépek zörgése, s a göz erő által mozgásba hozott sok apró müszerek saját szerü zugása jelentik, hogy egy nagy szerü gyárhoz közeledünk. Az épület maga alant fekszik, de azért a messze távolba ellátszik mint a város legmagasabb épülete s oly épitészeti remekmü, mely a maga neméberitkitja párját, s nemcsak a tervelőt dicséri, de városunknak is dicséretére szolgál, s szemtanuk állitása szerint csak a drezdai gözmü malommal vetekedhetik. A gépezet fő alkat részei egyenesen Londonból hozattak, s a legujabb fölfedezések szerint készitvék, melyeknek czélszerüsége huzamosb használat által lőn bebizonyitva. Négy kereket és az ezzel összekötött gépeket tart szünteleni mozgásba a tüz és viz elemek által kifejlesztett gözerő, mely 24 óra alatt 300 véka gabnát öröl. Minket leginkább meglepett szitáló rostáló és szóró része a gépezetnek, mely a kásán kivül mintegy 8 különbféle lisztet képes előállitani — még pedig a sütők és gazdaszonyok állitása szerint e nemben a legtökélyesebbet. E mü malom létre jövésének jótékony következései egyelöre városunk jövöjére nézve beláthatatlanok nemcsak azért, hogy gabona piaczunk szokatlan élénkséget nyer, s minden időben eladhatja a gazda gabna készletét, de a nagy szárazság s fagyos idö miatt, a különben is kicsiny számra leolvadott viz malmok megállásért nincs okunk liszt szükségtől tartani, mert Krémer Sámuel dézsi gőzmü malma fő liszt-raktárába minden időben becseréli a gabonát kész liszttel, söt hetenkint egyszer szeredán, a közönség használatára is megnyitja a mü malmát. Lesz Kolozsvártt egy fő- s az ország különböző városaiban több al-liszt raktára. A vállalatba van fektetve 40,000 forint töke.

r. l.

Kolozsvári piacziár. julius 25-kén 1859. — Bécsi mérője osztrák becsben. Tiszta búza 3 tf 63 kr. — Elegy búza 2 ft 73 kr. — Rozs 1 frt 75 kr. — Árpa — ft — kr. — Zab — frt 92 kr. — Törökbúza 1 frt 82 kr. — Pityóka 1 frt 26 kr. — Marhahús fontja 14 kr uj pénzben.

Politikai hirek.

— Páris, aug. 17. A „Köln. Ztg.“ irja: A császár a és béke beljavitások uj aeráját oly elhatározással kezdette meg, mely az egész mivelt világban örömmel fog üdvözöltetni, még pedig annálinkább, minthogy a félénkek tanácsadásainak daczára, egyenest magától a császártól ered az: ő átalános amnestiat rendelt. A császár jobban felfogja mint környezete, hogy a bizalom tiszteletet szül a politikai elleneknél, hogy a kormánynak nem szabad pártfélnek lennie, és nem szabad a „jók“ ármányainak és ránkoránek, — a Magentánál elesett Espinasse tábornokkal szólva — kézi eszközül szolgálnia. A külföldnek is van miért örülnie a császár ezen tette fölött; mert mi európaiak, mint a 19. század gyermekei az utóvilág irányában a humanitás solidaritására vagyunk kötelezve, s az ujkor nevében pirulnunk kelle, valahányszor Cayenne-re gondolánk, és valahányszor eszünkbe hazaték az, hogy embereknek kelle elsenyvedniök, megsemmisülniök egy, a tudomány által öldöklőnek bebizonyitott s állalánosan megbélyegzett éghajlat alatt, csak azért; mert Espinasse tábornok és ügynökei nagyon vörösnek találták orraik hegyét az Orsini-féle merény rémnápjaiban. Az illető császári rendelet következőleg szól:

„Mi Napoleon sat. elhatároztuk és rendeljük a mint következik: 1. czikkely: Átalános és teljes amnestia adatott, mindazon személyeknek, a kik politikai bünök vagy vétkek miatt elitéltettek, vagy a kik a közbátorsági intézkedések tárgyává lettek. 2. czikk. Pecsétőr igazságügyminiszterünk, és belügyminiszterünk bizattak meg a fönebbi rendelet végrehajtásával. Kelt a Tuilleriákban, aug. 16-ikán 1859. Napoleon.“

A császárnak ezen saját aggodalmai, és környezetének félelme s boszuvágya feletti győzelme által Francziaország a mivelt nemzetek körében ismét a maga régi helyét foglalta el, — nem tartozik az többé ama fél barbár államokhoz, a hol, mint Nápolyban, elitéletlen polgárok halálos bünösökkel egyforma bánásmódban részesülnek, mert feladattak hogy gyanus emberek.

Páris, aug. 17. A császári amnestia, bárba megjelenése előtt már több nappal beszéltek felöle, rendkivüli hatást tett Párisban; csak a börzén ébresztett némi aggodalmakat, mivel bizonytalanságban voltak azon okokat illetőleg, melyek a császárt ezen határozatra birták. Londonban és Brüsselben a bünbocsánati rendelet szintén nagy hatást tesz. Mint mindkét városból érkezett távirati sürgönyök jelentik, már nagyszámu számüzött van utban Páris felé. Algierba és Cavennebe gőzösök siettek az örömhirt megvinni. A St. Autoin külvárosban az amnestiát nagy ujongással fogadták. Hire van, hogy e külváros ma ki fog világittatni. A „Constitutionnel“ ezen fontos esemény felől igy nyilatkozik: „Valódi és mély megindulással olvastuk ma a rendeletet a „Moniteur“ homlokán. Végre tehát megérkezett a nap, melyen, hála a legfelsöbb kezdeményezésnek, a nagy család minden tagjai ismét egyesülhetnek és kiegyezkedhetnek. A tévedések és fájdalmas megprobáltatások ideje végre ismét tovatünt; mindenkinek szabadságában áll helyét a hazai tüzhely, a szeretet, s kiengesztelődés tüzhelye mellett ismét elfoglalni. Milyen viszonyok! minő tanulság! Alig 10 évvel ezelőtt Francziaország üres viszálkodásokban s véres és vészes harczokban meritette ki magát, s reszketve várta kifejlődését a forradalomnak, mely benne mindjárt eleitől fogva félelmet ébresztett, s melynek vége nem volt belátható. A kétséges bizonytalanságot rendetlenség és anarchia követte. A polgárháboru a utczáról a parliamentbe vonult. A fegyverzaj után következett a számüzés; a torlaszhősök után a törvényhozók tizedelték egymást. Ne értsenek fére bennünket; nem czélunk a mult tévedéseit a feledés ezen napján emlékezetbe idézni. Ezen szomoru körülmény felett már mindent elmondtak. Kik talán akaratuk ellenére legmeszebb tévedtek, a vallomásokban és elismerésben is legtovább mentek. Féltékenységük küzdelmei között megmutatták nekünk véleménykülömbségüket és testvéri gyülölségüket. Francziaországot belső küzdelmei folytán kimerültnek tüntették fel, megalázták önmagukat, és az

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

egész czivilisatiót ezen önmegalázás által. A kétségnek és gyöngeségnek órája volt ez. Ekkor megjelent egy férfi, ki Francziaországot hivatására emlékeztette és megigérte neki, hogy éppen oly magasra fogja emelni őt, mint a mennyire alá volt sülyesztve. És megtartotta szavát. Eleinte jótékony szigorral fölfegyverkezve hallgatást parancsolt az elféktelenedett szenvedélyeknek; eltávolitotta időközönkint azokat, kik az ő ujjáteremtési munkáját zavarhatták volna, és a nyugtalanság-terjesztőket s bünösöket átadta a társaság kárhoztató itéletének.

Azután Európa megzavart nyugalmát állitotta ismél helyre, és visszaadva Francziaországnak azon szerepet, melyet soha sem kellett volna levetköznie, a legnemesebb és legjogosabb ügyek védelmét kezdte meg. Sasainknak visszaadta régi fényét, diadalra diadalt halmozott, és rögtön az átalános győzelmi lázban ismét megállapodott, s nyugodtan mint mindig, s teljesen uralkodva önmaga felett, maga jelölte ki diadalának határfalát. Munkája be volt végezve. Miután ezt először a külföldnek bebizonyitotta, bebizonyitja ezt most benn is. Francziaország, a diadalmas Francziaorszá önmagának visszaadva, most minden oldalról sereglik valódi nemzeti dynastiája köré; bizalommal viseltetik intézményei s jövendője iránt. De a császár nem akarta, hogy ezen elismerés, ezen szerencse bevégzetlen maradjon. Megemlékezett róla, hogy a távolban, messze a hazai földtől az egykori viszályok utólsó áldozatai tévelyegnek. Megindulást érzett s hálásan elhatározta azon szerencsét, melylyel Isten őt és azon országot, melyet képvisel, elhalmozta, az egykori bünösökkel és tévedttekkel is megosztani. Ajkai „átalános amnestiát" hirdettek. Igen, ez amnestia. Ez nem bocsánat, ez nem szelidség, ez nem feledés: ez a dicsteljes család minden tagjainak kiengesztelése. Hadd térjenek vissza hozzánk mindazon férfiak, kiket valaha az ország javáért büntetni kellett; vajha sértett büszkeség és keserüség nélkül térnének vissza. Szemrehányás nélkül fogjuk őket fogadni, sőt azon tisztelettel, mely a megbünhödt hibákat és a szerencsétlenséget megilleti." — A „Pays" következőleg nyilatkozik: „A császár ezen sugallatot szivéből meritette. Kormányának ereje, Francziaország békés állapota, politikai állásunk nagysága és szilárd biztonsága megengedték a császárnak azon nemes ohajtásnak elegettenni, a mi után szive már rég sovárgott. Gyenge kormányok tarthatnak hasonló rendszabályok következményeitől; erősek csak uj erőket meritnek belőlük." — A „Patrie" végre azt mondja: „Boldog azon *uralkodó, ki minden számüzött előtt ily módon megnyit*hatja a hon kapuit! Boldog azon ország, melynek nincsenek többé számüzöttei!" — A „Siécle" igazi zajos örömmel üdvözli az amnestiát. A Gondviselés ama cselekvényének, — kiált az fel — melyet a császár végrehehajta, csak teljes szivünkből örvendhetünk, s valódi értéke szerint méltányolhatjuk azt. Az a rendelet a nagyság bélyegét viseli magán; föltétel és minden kikötés, föntartás nélkül kibocsáttatva börtöneikből ismét Francziaország földére léphetnek polgári viszálkodásaink áldozatai, s háboritatlanul szihatják ismét a hazai levegőt. Leplezetlenül kimondjuk: hogy ezen határozat, annak egyszerü formája s a cselekvény horderejе mélyen megillete bennünket. Hálás köszönetet mondunk azért, hogy semmi kivétel nem csökkenti azon elégtételt, melyet ezen átalános teljes amnestia, a miért annyiszor imádkozánk, bennünk ébreszte. Dobogó szivvel gondolunk azon anyákra és gyermekekre, kiket ezen jó hirre felriasztand az öröm. Nincs többé számüzött! Uj aera támad. Midőn hazafiuilag egész szózatunkkal pártoljuk azon ügyet, melyet Francziaország Olaszországban védelmeze, hazánkra gondolánk, a mely érzelmeink között mindig első helyet foglal; igy szólánk magunkban: az lehetetlen, hogy a franczia kormány feje egy szomszéd nemzetnek szabadelvü intézvényeket és amnestiákat hozzon, a nélkül, hogy ezen kezdeményezés nekünk is hasznunkra lenne. Nem csalatkozánk. Ma amnestia, holnap a szabadság! Az amnestia-rendeletben szó sincs semmi féle korlátozásról, nem szedi az vissza részletesen, a mit átalánosságban adott, semmi tekintetben sem hasonló az azon amnestiákhoz, melyekre előbb ezen szép név ruháztatott. Azért határtalan a mi dicséretünk mint örömünk, melyet érzünk, ha elképzeljük: hány család könyei szünnek meg folyni, s azt mondhatván magunknak, hogy oly barátokat fogunk viszont látni, a kikre egy pillanatig sem szüntünk meg szives részvéttel gondolni."

Az amnestia-rendelet kiterjed az olasz alkotmányozó gyülés ellen 1848. máj. 15-kén megkisérlett merény részeseire, s igy szabadlábra helyezi az a Corsicában fogva tartott Blanquit; Raspail, Louis Blanc, Albert s egyéb elitéltek már bátran haza jöhetnek; Hubert már rég kegyelmet kapott, s engedélt nyert egy vaspályára Doubs megyében; Pyát Felix és Ribeyrolles, kik az 1849-iki jun. 13-iki fölkelés miatt el valának itélve, valamint az 1848. jun. 24-iki fölkelés következtében deportáltak is mind szabadon jöhetnek hazájokba. Azon számüzetési rendeletek, melyek az 1851. decemb. 2-iki államcsiny után kiadattak, három osztályra vonatkoznak, 1) azokra, kik a köztársaság elnöke Lajos Napoleon elleni fölkelésben résztvettek, s Cayenne-be deportáltattak; ezek között vannak: Dufraisse Márk, Greggo, Miot, Mathé és Richardet képviselők; Miot most Algirban van, Dufraisse Svájczba menekült; 2) azon 65 képviselőre, kik Francziaország, Algir és a gyarmatok területéről bizonytalan időre számüzettek, ezek közöl négyen, u. m. Inignaux, Bac, Dupont (bassac-i) és Mathiv (dromei) szabadságot nyertek a hazajövésre; a többi 61 tehát most mind haza jöhet, ha még életben vannak; 3) azon 18 képviselőre, kiket az 1852-iki jun. 3-kán kelt rendelet ideiglenesen számüz Francziaországból, kik már részint elhaltak, részint hazatértek, s a kik közöl még csak Changarnier, Bedeau, Pascal Duprat, Quinet Edgár, és Versigni él külföldön, minthogy az amnestia a sajtóvétségek miatt elitéltekre is kiterjed, ugy szintén valamennyi az 1858. jan. 14-iki merény után elfogott személyre, Proudhon is szabadon fog bocsáttatni.

— London, aug. 19. A nagy lakoma, melyet Rochdale város az ő képviselőjének Cobden Richardnak tiszteletére régóta előkészitett, 17-kén estve ment végbe. Egyszerü ebéd volt az, egy izlésteljesen diszitett sátor alatt, melyben 2500 hölgy és ur, ezek közt többen az alsóházi szabadelvü, ugynevezett független tagok közöl, részt vettek. Cobden, ki rendkivüli tetszéssel fogadtatott, választóinak köszönetet mondott azon tiszteletért, melyben az által részesiték, hogy honától távolléte alatt őt képviselőjökül kiszemelték. A nélkül azonban, hogy bevezetését s azt, a mit a választási vesztegetésekről mondott, bővebben érintenők, tüstént áttérünk beszédje azon részére, melyben Angliának a külföldhözi viszonyáról nyilatkozik.

„Nyilvánvaló, igy szólott, hogy a közvélemény, a kül ugy mint belügyekben, napról napra erősebb lesz. Megnyugvással láttuk, hogy az ország általános szava Anglia beavatkozásának az olasz háboruba szerencsésen ellentállt, s én szereucsét kivánok az országnak, hogy az ujabb történetben talán első izben vivattak a szárazföldön csaták a nélkül, hogy Anglia a harczban részt vett volna. (Tetszés.) Vajjon valósultak-e előregedett diplomatiánk penésze jóslatai ez esetben? Vesztett-e Anglia be nem avatkozása által tekintély és hatalomban? Ugy hiszem, nem, söt az ellenkezőt hiszem, s azt is hiszem, hogy nekünk nem szabad diplomatiailag beavatkoznunk, ha csak oly elvek alapján s oly czélokért nem történhetik, melyeket Anglia helyeselhet. Lord John Russell a véleményem szerint helyes föltételeket, melyek alatt Anglia egy congressusban részt vehet, az alsóházban kijelentette. Ezek oda mentek ki, hogy az olaszoknak engedtessék meg maguk fölött szabadon rendelkezni; de kétlem, hogy a continens nagyhatalmai ezen elvet kellemesnek tartsák; mert ugy mondanak, az ő kötelességük a rendet fönntartani. De föltéve, hogy Olaszországban rendetlenségek ütnének ki, micsoda jogot nyertek ez által a nhatalmak a beavatkozásra? Én őszintén bevallom, hogy Olaszország iránt rokonszenvvel viseltetem. Én saját tapasztalásból ismerem ez országot és népet. Mi mindnyájan bámulattal láttuk, miként a hgségekben nyugodtan és körültekintőleg a legderekabb férfiak választattak; de mi mindnyájan tudjnk azt is, hogy ha hatalmas szomszédok a lakosság kevésbbé értelmes részét pénz s titkos ügynökök által megakarják nyerni, könnyü dolog nyugtalanságokat előidézni. De mint mondva volt a fölkelések maguk nem jogositnak föl idegen hatalmat a beavatkozásra. Mi angolok százéves belharczot éltünk át. Mint állnánk ma alkotmányunkkal, ha akkor francziák és spanyolok kénytetve látják magukat, nyugalmukról gondoskodni. Azon ügymenetre, melyen mi keresztülmentünk, meglehet az olaszoknak is van kilátásuk, s ezért hagyják meg nekik, mint korábban nekünk, az önrendelkedés szabadságát.

„Azon kérdésre, mi jogositá föl Napoleon császárt Ausztria ellen háborut kezdeni s azt Velencze felszabaditása nélkül befejezni, nem akarok itt beereszkedni. De reánk nézve a külföldi eseményeknek még egy különös érdekük van. Mert budgetünk tekintettel a kül, s nem a bel politikára készül. Amazt át kell alakitani, ha pénzügyi állapotainkat javitani akarjuk. Én soha sem mondtam, hogy Anglia védintézetek nélkül maradjon, de tökéletesen osztom a bold. Robert Peel nézetét, hogy inkább tegyük ki magunkat bizonyos risiconak, mint hogy örökös fegyverkezések által magunkat pénzügyileg tönkre tegyük. Ama gondolat valóban nem utopiai, hogy lehetséges, Angliát és Francziaországot a két kormánynak a kölcsönös támodásokat illető észszerü kiegyeztetések által minden időre biztositani. Az angol sajtó nagy részt oka annak, hogy a két szomszéd állam az üdvtelen feszültség állapotából soha ki nem jő, söt többet állitok — Francziaország a mi fegyverkezéseink által ép annyira lőn, mint mi az övéi által, uj erőfeszitésekre fölhiva, A franczia invasiótóli rettegés, az egész világ előtt nevetség tárgyaivá tesz bennünket. Amerikában azt már nemis nevezik másnak, mint ángol örültségnek (nevetés s tetszés.) Ezt is a sajtónak kell főleg hibául tulajdónitani. Isten őrizzen, hogy én annak szabadságait meg akarjam szoritni; azonban mégis nem kellene annak invasiói rémkiáltásaival az egész világ előtt nevetségesekké tenni bennünket. Mindamellett is adóterhünk a hajóhadi budget által, évenkint 4—5 millióval növekszik; partjaink ma sincsenek jobban födözve, mint évek előtt; s mi mindent tehetne egy kincstár-kanczellár évenkinti 5 millióval közlekedésünk emelésére, ha ezen összeget nem kellene hadkészületekre pazarolnia! Francziaországot azok nem rettentik el, hanem felingerlik; az — ezt az igazság érdekében egyszer mégis meg kell jegyezni — 700 év óta nem ütött be Angolországba; mig mi azon országba több izben követtünk el becsapást. A francziák császárjának magának is át kelle látnia, hogy ő most már nem folytathat — mint hajdan nagybátyja — hóditási háborukat, milliók akarata ellenére. Én sohasem nyilatkoztam az ő személyének se mellette, se ellene. Nekem elég az, hogy a francziák őt önszántukból császárjokká választák, s ha később kedve lenne, fegyvert ragadni, fegyver által fog elveszni is." — Szónok végül hallgatói előtt kifejti, hogy miért nem lépett ő be a kabinetbe. Palmerston lord által igen szivélyesen szólittatván föl, egyedül azért tartá kötelességének ezen megtisztelést visszautasitni, mivel ő 11—15 év óta a nemes lord politikája, mint a béke érdekeinek meg nem felelő ellen küzdött. Neki személyesen semmi kifogása sincs Palmerston lord ellen, kinek szeretetreméltó jelleme általában minden személyes ellenségeskedést lehetetlenné tesz; azt sem akarja szónok tagadni, hogy ő a nemes lord külpolitikáját a legutóbbi 10—15 évben talán helytelenül fogta föl; de minden esetre következetlenség lett volna, Amerikából visszatérve rögtön a Palmerstonféle parliamentbe lépni be; s ezért ő inkább nem-et mondott.

— Brüssel, aug. 18. A belga kormány az Antwerp erőditése iránt a már egyszer visszautasitott inditványt ismét előterjesztette. Több ülések folytak már e tárgyban, de f. hó 18-káig nem igen melegültek föl a viták; ez nap azonban fölélénkültek azok, de viharossá valóban csak a mai ülés lett. A hadügyminiszter Chazal tbk, miután Guillerynek Antwerp erőditése elleni kifogásait kissé nyers, de meggyőző módon megczáfolá, különösen kikelt a Guillery és társai által az inditványnak a jövő ülésszakra halasztása iránt tett javaslata ellen. „Antwerp erőditése", mond a tbk, „tiz év óta van napi renden; katonai bizottmányok és maguk a kamrák is hosszu tanulmányokat és számos üléseket szenteltek ezen nemzeti kérdés taglalásának; a kérdés érett, tulérett, s mi ennek legnagyobb bizonysága, ez azon tény, hogy Guillery, ki egy havi elhalasztást inditványoz, mivel a dolog nincs minden oldalról kellőleg megvilágitva, maga már annyira tisztában van a dologgal, hogy a kormány javaslata ellen több órai beszédet tarthatott. Minek tehát a végre is szükséges eldöntésnek tovább halasztása, minek a nehány heti czéltalan elhalasztás? Ily határozat az ország szemében nem jelentene egyebet, mint az egész törvény elvetését, azon becsületesség és bátorság nélkül, a maga nézetét egyenesen kimondani. Végre világosságnak kell lenni, ki kell mondani a nyilt igen-t vagy nem-et! Belgium és Európának meg kell tudnia, hányan kivánják a belga követek közül fejöket az idegen járom alá hajtani s honukat és függetlenségüket az idegen uralomnak átszolgáltatni!"

Alig hangzottak el e szavak, melyek az egész vita velejét képezik, s melyeket Chazal ur mindig növekedő melegséggel elragadó erővel fejezett ki, midőn a karzatok sürüen zsufolt közönsége rég visszatartott érzelmeit riadozó tetszéskiáltással fejezé ki, mig maga a kamra keblében leirhatlan zajt idéztek elő. A baloldal nehány padjáról serkentő éljent kiáltottak a szónokok, mig a jobboldal nagy része fölkelt üléseiről, kiáltva és dobogva, rendreutasitást követelve. „Ön megsérti a kamrát!" „Mi nem akarunk idegen uralmat!" „Mi belgák és hazafiak vagyunk!" „Rendre! rendre!" igy hangzott minden oldalról zajongó versenyben, s az elnök harangja csak több percz lefolyta után volt képes a rendet imigy-amugy ismét helyreállitani. Alig állt be ujra a nyugalom, midőn az elnök, Dolez, a közönséget idétlen beavatkozásáért a vitákba szigoréan megrová s ismétlés esetében a karzatok azonnali kiüritésével fenyegetőzött. Közben az agg s megvakult Rodenbach (legszélső jobb) inditványt tett Chazalnak a fölebbi nyilatkozat miatti rendreutasittatása iránt.

A hadügyminiszter, meghatottságában magas harczias alakját meghajtva, halálsápadtan, végre szóhoz birt jutni. „Uraim!" mondá, s könyek rezegtek szemeiben, „ha az ember oly hatalmas nemzeti jelentőségü törvényt védelmez s azt mint én, egész szivből védelmezi, ugy az elfeledés egy pillanata bizony megbocsátható. Ugy hiszem, hosszu évek óta rá szoktattam a kamrát, hogy tőlem csak a tisztelet és becsülés szavait hallaj, s sohasem jutott eszembe, a házat vagy annak egy tagját szándékosan és hideg vérrel megsérteni. Különösen fájdalmas

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

reám nézve, Rodenbach urnál találni oly nézetre, nála, kinek oldalánál én 1830 óta híven és becsületesen víttam és küzdöttem. Távol attól, hogy a kedélyeket fölizgatni akarjam, mindig megvetettem azt, hogy személyes rágalmak ellen (Chazal urat folyvást rágalmazólag zsarnoki és franczia czélzatokról vádolták; a hadügyminiszter, mint tudjuk, született franczia, de az 1830-ki forradalombani dicső résztvevése által belgának honosittatott), melyek talán e pillanatban ily felfogásra adtak alkalmat, óvakodjam, magamat egészen az ország védelmére szentelvén Igy hivém eskümet legjobban teljesithetni s magamat azon tiszteletre méltónak mutatni, mely engem Belgium fiává tett."

Erőt vevén rajta a belső megindultság, visszahanyatlott a miniszter helyére, hol társai közül többen serkentve s elismerőleg nyujták kezeiket. Frére ur sirt mint egy gyermek s mindenek szemei előtt ölelé át derék társát, ki oly jól tudá pillanati felhevültségét ismét jóvá tenni. Miután a ház megfogható felindultsága némileg lecsillapodott, még több szónok emelé szavát, mig végre szavazat utján az elhalasztás iránti inditvány 58 szóval 43 ellen elvettetett. (Az óta, mint a táviratból kitünik, az Antwerp erőditése iránti kormányjavaslat nagy többséggel elfogadtatott.)

— Turin, aug. 18. A közép-olasz államok védszövetsége az illető kormányok követei közt megköttetett. — Hallatszik, hogy Anglia magatartása nem maradt hatás nélkül a franczia kabinetre, s tudni akarják, hogy Sir J. Hudson több közép-olasz követnek megnyugtató közlést tett. Véleménye szerint végre is congressusnak kellene létrejönni.

— Turin, aug. 21. Párisból itt oda ügyekeztek hatni, hogy Victor Emanuel utasitsa vissza a herczegségek bekeblezését; ő ezt megtagadta. Az összes államférfiak, kiknek a király tanácsában némi befolyásuk van, ez értelemben nyilatkoznak; a bekeblezés tehát el fog fogadtatni. Hg. Poniatowski Florenczbe mint az eltávozott dynástiák ajánlatainak áthozója érkezett; de a „Nord" ugy tartja, legyenek bárminők az ajánlatok, a hg mindenesetre késön jö. Tudni akarák, hogy a zürichi conferentia mellett Romában egy titkos reactionarius congressus is ül együtt az olasz fejedelmi szövetség megalakitása czéljával; Nápoly részéről hg Serracapriola küldetett volna oda, ki azonban Nápolyba már ismét visszaérkezett,

— A „Pays" szerint Farini Párma s Piacenzába utazott, hogy az ott felajánlott dictaturát átvegye; ugyanakkor a harczegnőhez hűmaradt pármai katonák a kis Bardi várat hatalmukba keriték, hol a további eseményeket be akarják várni. — A „Nord" szerint a Bourbachi-hadosztályának csak egy dandára vonult be Pármába és pedig azon különös czéllal, hogy Piaczenzát az olasz kérdés végleges megoldásaig fedezze. Farini ellen-e vagy a pármai katonák ellen? — nem mondja ama lap.

— Milano, aug. 13. A „Fortsch."-nak innen következőleg irnak: A piemonti kormány egyik első rendszabálya volt, mint tudva van, a zsidók egyenlősitése. E rendelkezést a zsidók örömzajjal, a keresztények tetszéssel fogadták; még a clerus is igen keresztényi ténynek tekinti e rendszabályt. A zsidók köszönő beszédére a király mintegy következőleg válaszolt: „Én folyvást mély részvéttel viseltettem önök szenvedései iránt s ezért egyike volt első kormánytényeimnek Lombardiában, önök teljes fölszabaditását kimondani. Én most is számolok önök hazafias érzelmére s meg vagyok győződve, hogy semmi áldozattól sem riadnak vissza az ország számára, mely szabadságait önökkel megosztja." A lombardiai izraeliták a király e szavaira azzal válaszoltak, hogy 3 nap alatt egy milliót irtak alá, melyet hálából közczélokra szenteltek.

— Bukurest, aug. 14. III. Napoleon születése napját ma itt is megtartották; a kath. templomban a püspök nagy misét szolgált, melyben a franczia főconsulság összes hivatalnokai, a szárd és görög k. consulok sok honorátiorral együtt jelen voltak. Isteni tisztelet után a városi helyhatóság főnöke a franczia főconsulhoz ment, megvivén neki szerencsekivánatait. — A fejedelem egy napiparancsa a foresti táborban öszpontositva volt csapatoknak a nemzet háláját fejezé ki, azon megjegyzéssel, „hogy eljöhet a pillanat, midőn egész Európa figyelme reájok fog fordulni, s vitézségük és ragaszkodásuk a nemzet ohajai és várakozásainak valósulását elősegithetendi."

— Berlin, aug. 23. Ő felsége helyzete tegnap kielégitő volt. Az erő növekedése s ezzel örvendetes arányban az agy-tevékenység korlátoztatásának csökkenése félreismerhetlenek. Az éj jó volt.

— Triest, aug. 23. Antivariban, f. hó 17-kén egy 8 ágyus franczia ágyunaszád katlanja szétpattant, a hajó légbe repült, 8 ember tüstént halva maradt, 8 megcsonkittatott, kik közül később még három meghalt. A legénységből 63 személy megmentetett. Ezen járműnek Toulonba kelle vala mennie. Az itteni kikötőben még 3 franczia, 2 szárd s 3 török hadihajó van.

Bécsi börze. August 25-kén: Nemzeti kölcsön 100 pft. 79.20. Metalliques 5 pcentes 74.25. Urbéri papirok: magyar 72.75. erdélyi 71. — Bankrészvény 890. Korona 16.15. Cs. k. arany 5.58. Ezüst 16.75.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

Urbérkárpótlási tőke-utalványozás.

A m. vásárhelyi megyei törvényszék utján Cserei Katalinnak, Turmann An'alnénak kebele sz. iványi b. u. 697 ft tőke, 383 ft k. hátr. — Vállya Anna, Lőrinczi Jánosné örököseinek laczkodi, abosfalvi b. u. 733 ft tőke, 332 ft k. hátr. — Sepsi Julia, Ujvári Jakabnénak oláh-talyai b. u. 72 ft tőke, 21 ft k. hátr. — Szabó Imrének d. sz mártoni b. u. 100 ft tőke, 35 ft kamat hátralék utalványoztatik. A követelések beadandók sept. 7-ig, Tárgyalási nap nov. 7. d. e. 9 órakor.

Ugyanott Lukács Julia és Jánosnak bábahalmi, somogyomi b. u. 535 ft tőke, 214 ft k. h tr. — Szarka Lajosnak somogyomi b. u. 195 ft tőke, 65 ft k. hátr. — Orosz Juon örököseinek szász nádosi b. u. 3! ft tőke utalványoztatik. A követelések beadandók sept. 7-ig. Tárgyalási nap nov 7. d. e. 9 órakor.

A m. vásárhelyi megyei törvényszék utján Cserei Jánosnak bodorm nyi b. n. 200 ft tőke, 93 ft k. hátr. — Ujfalvi Józsefnek fületelki b. u. 703 ft tőke, 387 ft k. hátr. — gr. Teleki Miklósnak sárdi, sz. lőrinczi b. u. 2141 ft tőke, 1177 ft k. hátr. — Bakó Sámuelnek kisfaludi b. u. 514 ft tőke, 111 ft k. hátr. — Horváth Annánnának szász-nádosi, heturi b u. 927 ft tőke, 120 ft kamat hátralék utalványoztatik. A követelések beadandók sept. 8-ig. Tárgyalási nap nov. 8. 9 órakor.

Ugyanott Rácz György és neje Egyed Rózáliának o. kocsárdi, kincsesi, gyulási, erdőalyai b. u 1191 ft tőke, 559 ft k. hátr. — Boér Mária, özv. Somogyi Sámuelnénak széplaki, sárdi b. u. 704 ft tőke, 313 ft k. hátr. — Zsigmond Rózália, öov. Gyarfás Ferencznének nagy csergedi b. u. 551 ft tőke, 115 ft k. hátr. — Rácz Balázsnak mikeszászai b. u. 192 ft tőke, 36 ft k. hátr. — Szalánczi Polexina, özv. Incze Györgynének heturi b. u. 171 ft tőke, 46 ft kamat hátralék utalványoztatik. A követelések beadandók sept. 12-ig. Tárgyalási nap nov. 12. d. e. 9 órakor.

A déési megyei törvényszék utján Földvári J zsof és neje, gr. Haller Klárának zsákfalvi b u. 612 ft t ke, 298 ft k. hátr. — idősbb Gyarmathi D. örököseinek zsákfalvi b. u. 200 ft tőke, 101 ft k. hátr. — Szillink J nosaak kozlai b. u. 136 ft tőke, 74 ft k hátr. — Szima Szimeon, Kosztin Indréj, S. Nyámcz, Quyiszie compostessoroknak letkei b. u. 32 ft tőke, 17 ft k. hátr. — Nikita Todorának kucsulati b. u. 135 ft tőke, 74 ft k. hátr — Pap Péternek románfalvi b. u. 298 ft tőke, 164 ft k. hátr. — Nagy Eszternek, Horváth Antalnénak kosztafalvi b. u 1141 ft tőke, 629 ft k. hátr. — Péter Jánosnak kozlai b. hátr. — 256 ft tőke, 141 ft k. hátr. — Tamás Anna örököseinek koovillai b. u. 67 ft tőke, 37 ft k. hátr. — Horváth Róza, Kömives J nosnéborkuti b. u. 936 ft t ke, 234 ft kamat hátralék utalványoztatik. A k vetelések beadandók sept. 10-ig. Tárgyalási nap nov. 10. d. e. órakor.

A brassói megyei törvényszék utján Barthok Klára, Mikó Károlyné jógélvezőjének kis-berivoi b. u. 240 ft t ke, 132 ft kamat hátralék utalványoztatik. A követelések beadandók sept. 15-ig. Tárgyalási nap oct 17 d. e. 9 órakor.

A k. fejérvári megyei törvényszék utján gr. K n Katalin és Joseph nának nagy-laki, gabudi, m káptalani, csongvai, o. rákosi, kakovai vladhá i, ompoiczai b. u.. 12683 ft tőke, 2106 ft k. hátr. — A k. fejérvári r k. székesegyháznak felgy gyi, havasgyógyi, magosi b. u. 1735 ft tőke 954 ft k hátr. — Bálint Károlina, Herczeg Pálné örököseinek sárdi b. u. 531 ft tőke, 292 ft k hátr. — Kriscsori János és Lydai m. sz. imrei, mindenszenti b. u. 2046 ft tőke. 56 ft k. hátr. — id. Horváth József örököseinek maros-béldi, tövisi, diódi, oláh-boros bocsárdi b. u. 867 ft tőke, 464 ft kamat hátralék utalványootatik. A követelések beadandók sept. 13-ig. Tárgyalási nap nov. 18. d e. 9 órakor.

HIRDETÉSEK.

HIVATALOS.

(732) 431/1859. (2—3)

Hirdetmény.

A kolozsvár-kerületi cs. kir. pénzügyigazgatóságnak mult hó 26-ról szóló 5888. sz. rendelete nyomán a kolozs-monostori határon fekvő ugynevezett Bács-toroki kőbánya, a k.-monostori kir. alapitványi uradalmi gondnokság hivatali irodájában folyó év september hava 6-kán délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverés utján az 1859-dik évi november hava 1-től az 1862-dik év october hava utolsó napjáig terjedő bérfolyamra a legtöbbet igérőnek haszonbérbe fog adatni.

Fölkiáltási ár egy évi haszonbér 98 frt $87^1/_2$ osztr. ért.

Az árveréshez hozzá szólani kivánóknak 10% bánatpénzzel kell ellátva lenniök. További föltételek megtudhatók az illető uradalomnak hivatali irod jában a hivatalos órákban.

A kolozs-monostori k. alap. urad. gondnokság, K.-Monostoron, aug. 24-én, 1859.

(727) 3703/1859. (3—3)

HIRDETMÉNY.

A déési cs. kir. kerületi törvényszék által felszólittatnak mindazok, kiknek, az 1859-ik év julius 4-ki haláleset felvétele szerint, meg 1856-ba december 12-én végrendelet nélkül meghalt ombuzi birtokos Mikás Todor hagyatékja ellen mint hitelezőknek követelésök vagyon, f. é. october 13-án délelőtt 9 órakor követeléseiknek bejelentése és bebizonyitása végett, ezen cs. kir. kerületi törvényszék előtti megjelenésre, vagy addig is irásbeli kérelmeiknek beadására, ellen eset en a hagyatékhoz, ha az a béjelentett követeléseknek megfizetéáe által kimerittetik, semmi jogok fenn nem marad, csak is a mennyiben őket zálogjog illeti.

A déési cs. k. kerületi törvényszék üléséből, august. 8-án 1859.

NEM HIVATALOS.

(733) (1—6)

Angol szabadalmas KÖSZVÉNYGYOLCS

mindennemü fájdalom ellen,

mint: köszvény, rheumatismus (tagnyilallás, keresztcsont fájás,) orbáncz, mindennemü görcs kézben, lábban, s különösen vér-ér-dag, főbeli köszvény, podágra, tagdagadás, ficzamodás, oldalnyilallás esetében biztos eredménynyel egyetlen gyors és valóban hatályos segitő szer.

Ezen Európa minden államaiban körül belől 12-év óta ismert, **angol szabadalmas kir. bajor és kir. würtembergi engedélyel eliátolt** köszvénygyolcs mázos felével illesztendő (még pedig az egész darab) a szenvedő tagra. A felillesztés előtt á mázos oldal lágymeleg vizzel megnedvesitendő, s nehány perczig a kemencze előtt tartandó, hogy az a testre felragadjon. Az nem hagy semmi foltot vagy nyomot maga után, eleinten némi mardasó fájdalmat okozand ugyan, de nem kell levenni, mig az magától le nem válik, s a fájdalom eg szen meg nem szünt. Ha a testrésznél az izület kivánja, ehezképest a gyolcs ollóval bemetszendő, hogy az a test mozdulatai közben a megfeszülés miatt ne legyen alkalmatlan. Rheumatismus főfájásoknál (mint egyetlen elismert, áltotányos szer) a hajat lehetőleg vissza kell simitni, s szeletenként feltenni, ép ugy a nyakszirtnál is a fülek mögött, s ez teendő a fülzugásnál is.

Minden csomag helyt Budán 1 ft p. p. vagy 20 ezöst garas porosz ár folyam szerint vagy ½ amer. dollár, vagy két angol shilling, avagy 3 franczia frank.

Kivonat a „Pester Loyd" 1855 apr. 15-diki 88-ik szamából

A budapesti kereskedelmi és iparkamara jelentése

a központi bizottmányhoz Bécsben.

kerületének részvételéről a párisi gazdászati es ipermükiállitásban —XII osztály.

Wéber károly (czég May Emil, Buda, Krisztinaváros) küldött két darabot az ő kiváltságos köszvénygyolcsából, a melyet tiz év óta készit. A meglepő gyógyhatás köszvényes és rhematicus bajokban ezen készitménynek Európa minden államaiban nagy e terjedést szerzett.

(434) (1—4)

Kàrpitos-mű és butorraktár.

Tisztelettel jelentem, hogy raktáromat bécsi és hazai készitményekkel ujon s nagyszerüleg fölszereltem. — Találtatnak nálam siffoniérek, ágyfák, állványok, szervántok, mosdó-, kredencz, trima-, kártya-, olvasó-, p pere-, kisebb és nagyobb varróasztalok, szagtalan szükségszékek, ruha- és virág-tartók, szalma és nádos-székek, s különösen ajánlhatom a most divatba jött egy darabfából hajtott székek, melyek könnyüsége s tartóssága tekintetében mindent felülmulnak; megrendeléseket is fogadok el, mirenézve a mustrák és a gyári árok megtekinthetők; hozathatók vasból s fából összehajtható uti-butorakat; szolgálhatok töltött és töltetlen politoras gárniturákkal, melyekből egy pamlag, két karos, hat kis szék, egy lábszék, rugóra töltve 110 pfrt., töltetlen 65 pfrt. kezdődik; kaphatók: paplanok, mátráczok készen és rendelés szerint, el vagyok látva a legelső gyárokból a legszebb spalir mustrákkal, melyek majdnem oly olcsóba jőnek, mint a festések, s mégis annál szebbek, tartósabbak s könnyen takarithatók, a megrenbeléseket ismert készségem mellett lehető olcsó áron s leggyorsabban fogom teljesiteni.

Kolozsvártt, aug. 10. 1859.

Tauffer Eduárd,
raktárom monostorutcza Redoute-épületbe.

(731) (2—3)

Alsó-Járában a jelenlegi birtokállapotróli térkép megvizsgálása, az osztályozás megkezdése, ugy az uj felosztás kérdése feletti értekezés végett a tisztelt cs. k. tordai járáshivatal mint törvényszék a tagositási t rgyalásnak itten helyt a helységi irodában leendő tovább folytatását idei augustus 15-kérkl 3470 szám alatt folyó évi september 14-kére reggeli 9 órára tüzvén ki, erre minden érdekeltek ezennel figyelmeztetnek. Alsó-Járában, augustus 18-kán, 1859.

Káli Nagy Elek,
alsó-járai birtokossági felhatalmazott.

AZ EV. REF. FŐTANODA KÖNYVNYOMDÁJA. (Belső farkasutcza 74 sz.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.